
UDK338.47:656.61:504.054(05)

ISSN 0554-6397

IZDAVAČ:

DRUŠTVO ZA PROUČAVANJE
I UNAPREĐENJE POMORSTVA
REPUBLIKE HRVATSKE

PUBLISHER:

CROATIAN ASSOCIATION
OF MARITIME SCIENCE
AND TRANSPORT

POMORSKI ZBORNIK	GOD. 42	STR. 290
ANNALS OF MARITIME STUDIES	YEAR 42	PAGES 290

RIJEKA, 2004.

UREDNIŠTVO POMORSKOG ZBORNIKA / NATIONAL EDITORIAL BOARD

Glavni urednik / Editor in Chief:

Miodrag Milošević Pomorski fakultet Rijeka

Uredništvo / Editorial board:

prof. dr. sc. Čedomir Benac Građevinski fakultet Rijeka

prof. dr. sc. Dragan Bolanča Pravni fakultet Split

doc. dr. sc. Dragan Čišić Pomorski fakultet Rijeka

prof. dr. sc. Čedomir Dundović Pomorski fakultet Rijeka

prof. dr. sc. Ivo Grabovac Pravni fakultet Split

prof. dr. sc. Blanka Kesić Pomorski fakultet Rijeka

dr. sc. Dušan Vrus DPUPRH

prof. dr. sc. Damir Zec Pomorski fakultet Rijeka

MEĐUNARODNO UREDNIŠTVO / INTERNATIONAL EDITORIAL BOARD

dr. sc. Marco Benacchio Genoa University

prof. dr. sc. Kristi Bombol Bitola University

doc. dr. sc. Chantal N.M. Cheung Tam He Rotterdam Erazmus University

prof. dr. sc. Kevin Cullinane Hong Kong Polytechnic University

dr. sc. Pietro Evangelista CNR, IRAT, Naples

prof. dr. sc. Manolis Kavussanos Athens University of Economics and Business

prof. dr. sc. Marko Pavliha Ljubljana University

prof. dr. sc. Osman Kamil Sag Istanbul Technical University,
Maritime Faculty

prof. dr. sc. Marielle Sturm FNRI, Paris

prof. dr. sc. George Vlachos Piraeus University

prof. dr. sc. Manfred Zachcial Bremen University

Lektor / Language Editor: Borislav Ostojić (hrvatski jezik / Croatian)

Prevoditelji sažetaka: Zdenka Rogić (engleski jezik / English)

Translators of Summaries: Mr. sc. Aristide Spinčić (talijanski jezik / Italian)

Pomorski zbornik izlazi jednom godišnje. Naklada ovog broja 300 primjeraka.

The Annals of Maritime Studies are issued yearly in 300 copies.

Priprema i tisak / Electronic typeface and print: Fintrade&Tours d.o.o., Rijeka

Tiskano u srpnju 2005. / Printed in July 2005

POMORSKI ZBORNIK br. 42/2004. tiskan je uz pripomoć:

1) MINISTARSTVA ZNANOSTI I TEHNOLOGIJE REPUBLIKE HRVATSKE, Zagreb

2) MINISTARSTVA MORA, TURIZMA, PROMETA I RAZVITKA REPUBLIKE HRVATSKE, Zagreb

3) PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE, Rijeka

IZDAVAČ / PUBLISHER:

DRUŠTVO ZA PROUČAVANJE I UNAPREĐENJE POMORSTVA REPUBLIKE
HRVATSKE

CROATIAN ASSOCIATION OF MARITIME SCIENCE AND TRANSPORT

Adresa / Address: Riva 16/V., p.p. 301, 51000 Rijeka, Croatia

Tel./Fax: +385 (0)51 334 210

GSM: +385 (0)98 258 399

E-mail: dpuprh@inet.hr

ČLANOVI UPRAVE / THE MANAGEMENT

Predsjednik / President:

prof. dr. sc. Blanka Kesić

Pomorski fakultet Rijeka / Rijeka University

Dopredsjednik / Vice President:

prof. dr. sc. Pavao Komadina

Pomorski fakultet Rijeka / Rijeka University

Članovi Upravnog odbora / Members:

prof. dr. sc. Čedomir Dundović

Pomorski fakultet Rijeka / Rijeka University

prof. dr. sc. Boris Glavan

Pomorski fakultet Rijeka / Rijeka University

prof. dr. sc. Ivo Grabovac

Pravni fakultet Split / Split University

prof. dr. sc. Vinko Hlača

Pravni fakultet Rijeka / Rijeka University

prof. dr. sc. Jozo Lovrić

Veleučilište u Dubrovniku / Dubrovnik Polytechnic

prof. dr. sc. Boris Pritchard

Pomorski fakultet Rijeka / Rijeka University

Članovi Nadzornog odbora / Supervisory Board:

prof. dr. sc. Josip Brnić

Tehnički fakultet Rijeka / Rijeka University

prof. dr. sc. Vinko Kandžija

Ekonomski fakultet Rijeka / Rijeka University

prof. dr. sc. Josip Kirinčić

Pomorski fakultet Rijeka / Rijeka University

Glavni tajnik / Secretary:

Miodrag Milošević

Pomorski fakultet Rijeka / Rijeka University

MEĐUNARODNE SEKUNDARNE PUBLIKACIJE I BAZE
PODATAKA U KOJIMA SE ČASOPIS REFERIRA

1. COMPENDEX PLUS
Engineering Information, Inc. (Ei)
New York, NY,10017
2. ENVIROLINE
Dialog Information Retrieval Service
EIC/Intelligence, Inc.
New York, NY 10018
3. GEOBASE
Geo Abstracts Ltd
Norwich NR3 3AP
United Kingdom
4. BRITISH SHIP RESEARCH ASSOCIATION B.S.R.A.
British Maritime Tehnology Ltd.,
Wallsend Research Station, Wallsend, Tyne and West
NE228 6UY, England
5. CARGO HANDLING ABSTRACTS
International Cargo Handling Coordination Association,
London SW8 1SH, England
6. HAJOZASI SZAKIRODALMI TAJEKOTATA / Shipping Abstracts
O.M.I.K.K. National Technical Information Centre and Library,
1428 Budapest
7. INSTITUTE OF MARINE ENGINEERS TECHNICAL REPORTS
London, EC3R, England
8. TRANSPORTS TERRESTRES et MARITIMES
Centre National de la Recherche Scientifique
54514 Vandoevre, France
9. SHIP ABSTRACTS:
Ship Research Institute of Norway
Oslo 6, Norway
10. WORLD PORTS AND HARBOURS ABSTRACTS
Cranfielt Bedford MK43, OAJ, England

11. MARINE AFFAIRS BIBLIOGRAPHY
Halifax, N.S. B3H 4H9
Canada
12. LEGAL RESOURCE INDEX
Online Customer Services
Information Access Company
Foster City, CA 94404, USA
13. BULLETIN SIGNALETIQUE
Institute de l'Information Scientifique et Technique
France
14. CURRENT LEGAL THEORY
5000 Le Tilburg
The Netherlands
15. LEGAL CONTENTS
New York, NY 10011
16. WORLD SURFACE COATING ABSTRACTS
Oxford OX3 OBW
England
17. NACIONALNA I SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA
Zagreb, Hrvatska

pomorski zbornik

Annals of Maritime Studies

KNJIGA 42

BOOK 42

RIJEKA, 2004.

RECENZENTI / REVIEWERS

(prema abecednom redu / in alphabetical order):

Dr. sc. Dragan Bolanča, Split	Dr. sc. Ivan Mencer, Rijeka
Dr. sc. Desimir Bošković, Poreč	Dr. sc. Luko Milić, Dubrovnik
Dr. sc. Rudolf Capar, Rijeka	Dr. sc. Edna Mrnjavac, Rijeka
Dr. sc. Dragan Čišić, Rijeka	Dr. sc. Ivan Nemarnik, Rijeka
Dr. sc. Petar Čumbelić, Dubrovnik	Dr. sc. Mirko Orlić, Zagreb
Dr. sc. Čedomir Dundović, Rijeka	Dr. sc. Jože Perić, Rijeka
Dr. sc. Ivan Frančišković, Rijeka	Dr. sc. Tibor Pogany, Rijeka
Dr. sc. Bernard Franković, Rijeka	Dr. sc. Željko Potočnjak, Zagreb
Dr. sc. Boris Glavan, Rijeka	Dr. sc. Zmagoslav Prelec, Rijeka
Dr. sc. Ivo Grabovac, Split	Dr. sc. Igor Rožanić, Rijeka
Dr. sc. Mirjana Hrs-Brenko, Rovinj	Dr. sc. Nikola Stražičić, Rijeka
Dr. sc. Blanka Kesić, Rijeka	Dr. sc. Duško Vranić, Rijeka
Dr. sc. Pavao Komadina, Rijeka	Dr. sc. Dušan Vrus, Rijeka
Dr. sc. Serđo Kos, Rijeka	Dr. sc. Dušan Zavodnik, Rovinj
Mirjana Legac, Rijeka	Dr. sc. Damir Zec, Rijeka
Dr. sc. Axel Luttenberger, Rijeka	Dr. sc. Ratko Zelenika, Rijeka
Dr. sc. Dragan Martinović, Rijeka	Dr. sc. Zdenka Zenzerović, Rijeka

Klasifikaciju UDK izvršila Sveučilišna knjižnica Sveučilišta u Rijeci.

POMORSKI ZBORNIK

Godina 42.

Strana 290

Rijeka, 2004.

SADRŽAJ

Uvodnik	13
Dorotea ĆORIĆ: Što novo donosi Pomorski zakonik? (<i>Stručni rad</i>).....	15
Pavao KOMADINA, Igor RUDAN, Vlado FRANČIĆ: Hrvatsko visoko pomorsko školstvo u svjetlu Bolonjske deklaracije (<i>Pregledni rad</i>)	33
Marcella DE MARTINO, Alfonso MORVILLO: Multimodalni lanac i interoperabilnost između zemalja Maghreba i zapadnoeuropskih zemalja: neki empirijski dokazi (<i>Prethodno priopćenje</i>).....	45
Alessandra MARASCO: Poslovni modeli virtualnih tržišta prijevoza - empiričko istraživanje (<i>Prethodno priopćenje</i>).....	77
Edward SWEENEY, Pietro EVANGELISTA: Potrebe za učenjem u dobavljačkom lancu – ususret budućoj lučkoj zajednici (<i>Prethodno priopćenje</i>).....	93
Ratko ZELENKA, Helga PAVLIĆ: Strategijske odrednice poslovne politike špediterskoga logističkoga operatora (<i>Izvorni znanstveni rad</i>).....	109
M. BENACCHIO, C. FERRARI, E. MUSSO: Koja antitrustovska pravila odgovaraju promicanju održive konkurencije u linijskom brodarstvu? (<i>Izvorni znanstveni rad</i>).....	131
Axel LUTTENBERGER: Peljarenje s posebnim osvrtom na odgovornost za štetu uzrokovanu peljarenjem (<i>Stručni rad</i>)	149

Ratko ZELENKA, Helga PAVLIĆ: Multimodalne logističke mreže (<i>Stručni rad</i>)	159
Hrvije BARIČEVIĆ, Tanja POLETAN: Riječko prometno čvorište u funkciji prekomorskih itinerara sjevernog Jadrana (<i>Pregledni rad</i>)	175
Blanka KESIĆ, Alen JUGOVIĆ, Nina PERKO: Potrebe i mogućnosti organizacije logističko - distribucijskog centra u riječkoj regiji (<i>Stručni rad</i>).....	187
Čedomir DUNDOVIĆ, Mirjana KOVAČIĆ: Komparativna analiza organizacijskih modela sjevernojadranskih nautičkih luka (<i>Prethodno priopćenje</i>).....	209
Mirjana PEĆAREVIĆ, Josip LOVRIĆ: Problematika unosa stranih organizama brodovima - Ispust vodenog balasta u lukama (<i>Prethodno priopćenje</i>).....	233
Marinko Đ. UČUR: Konvencija međunarodne organizacije rada broj 179 (1996) o posredovanju pri zapošljavanju pomoraca i popunjavanju posada (<i>Stručni rad</i>)	251
Toni BIELIĆ, Damir ZEC: Utjecaj brodske tehnologije i organizacije rada na umor (<i>Stručni rad</i>)	263
<i>Izješća</i>	
Nebojša NIKOLIĆ: 8. Međunarodni simpozij o zdravlju pomoraca, Rijeka 8-13 svibnja 2005. (<i>Stručni rad</i>)	277
<i>Osvrti</i>	283
<i>Upute suradnicima</i>	287

CONTENTS

Editorial	13
Dorotea ĆORIĆ: What's New about the Recent Maritime Code? (<i>Professional paper</i>)	15
Pavao KOMADINA, Igor RUDAN, Vlado FRANČIĆ: Higher Maritime Education within the Framework Declaration of Bologna (<i>Review</i>)	33
Marcella DE MARTINO, Alfonso MORVILLO: Multimodal Chains and Transport Interoperability between the Maghreb and Western-European Countries: Some Empirical Evidences (<i>Preliminary communication</i>)	45
Alessandra MARASCO: Business Models of Transportation Electronic Marketplaces: an Empirical Survey (<i>Preliminary communication</i>)	77
Edward SWEENEY, Pietro EVANGELISTA: Supply Chain Learning Needs - Towards a Port Community Perspective (<i>Preliminary communication</i>)	93
Ratko ZELENKA, Helga PAVLIĆ: Forwarding and Logistic Operator's Business Strategy Guidelines (<i>Original scientific paper</i>)	109
M. BENACCHIO, C.FERRARI, E. MUSSO: Which Antitrust Rules Are Suitable for Promoting Sustainable Competition in the Liner Shipping Industry? (<i>Original scientific paper</i>)	131
Axel LUTTENBERGER: Pilotage with Particular Reference to the Liability for the Damage Thereby Incurred (<i>Professional paper</i>)	149
Ratko ZELENKA, Helga PAVLIĆ: Multimodal Logistic Networks (<i>Professional paper</i>)	159

Hrvoje BARIČEVIĆ, Tanja POLETAN: The Rijeka Traffic Junction in the Context of the North Adriatic Overseas Itineraries (<i>Review</i>).....	175
Blanka KESIĆ, Alen JUGOVIĆ, Nina PERKO: Exigency and Feasibility Circumstances Concerning a Logistic and Distributive Centre Organization within the Rijeka Region (<i>Professional paper</i>).....	187
Čedomir DUNDOVIĆ, Mirjana KOVAČIĆ: A Comparative Analysis of the North Adriatic Nautical Ports' Organizational Models (<i>Preliminary communication</i>).....	209
Marijana PEĆAREVIĆ, Josip LOVRIĆ: Problem Concerning Introduction of Species through Ballast Water Discharge in Croatian Ports (<i>Preliminary communication</i>).....	233
Marinko Đ. UČUR: The International Labour Organization International Convention no. 179 on Recruitment and Placement of Seafarers, 1996 (<i>Professional paper</i>).....	251
Toni BIELIĆ, Damir ZEC: Influence of Ship Technology and Work Organization on Fatigue (<i>Professional paper</i>).....	263
<i>Reviews</i>	
Nebojša NIKOLIĆ: 8th International Symposium on Maritime Health, Rijeka 8 – 13th May 2005 (<i>Professional paper</i>).....	277
<i>Publication reviews</i>	283
<i>Information for contributors</i>	287

UVODNIK

U prosudbi vrijednosti periodičnog izdanja ključno je pitanje: da li su objavljeni radovi u tijeku važnih recentnih procesa i pojava. Svezak 42. Pomorskog zbornika pokazao je koje su i kolike promjene i zahtjevi u normativnom sustavu pomorstva, obrazovanju, poslovnoj politici, tehnologiji, metodama istraživanja.

O novinama u Pomorskom zakoniku Republike Hrvatske, koji je stupio na snagu zadnjih dana 2004. godine (29. prosinca), govori rad autorice D. Čorić. Izradi Zakonika pristupilo se zbog brojnosti i opsežnosti promjena i težnje da se hrvatsko pomorsko zakonodavstvo uskladi s rješenjima međunarodnih unifikacijskih rješenja koja je ratificirala RH. Zakon posebno uređuje odnose u zaštiti i očuvanju prirodnih morskih bogatstava i morskog okoliša.

Republika Hrvatska je na ministarskoj konferenciji u Pragu 2001. godine potpisala Bolonjsku deklaraciju i obvezala se uskladiti s njezinim načelima svoje visoko školstvo. Rad P. Komadine, I. Rudana i V. Vrančića sadrži prikaz novog sustava pomorskog visokoškolskog obrazovanja koji je u primjeni od školske godine 2005/2006.

Rezultate znanstveno istraživačkog programa DESTIN izložili su u zanimljivu radu M. De Martino i A. Morvillo. Prikazali su multimodalni prometni lanac između Magreba i zapadnoeuropskih zemalja u metodološki novom pristupu analizi prometnih pravaca i prepoznavanju odnosnih dobavljačkih lanaca.

Posredovanje na tržištu prijevoza utemeljeno na web-stranicama posrednika ima kratku povijest i u fazi je konsolidacije. Rad A. Marasca dio je aktualnih istraživanja o strateškim izborima i konkurentnom pozicioniranju elektronskih tržišta prijevoza.

U tradicionalnoj ulozi luke organizacija i upravljanje pojedinim karikama dobavljačkog lanca obavljaju se odvojeno, nedovoljno integrirano i koordinirano. Naslijeđeni model zamjenjuje model usmjeren prema većim vrijednostima znanja, što nalaže drugačije načine usvajanja znanja i vještina u lučkim zajednicama, posebice u odnosu na koncepciju upravljanja dobavljačkim lancem (SCM). U radu E. Sweeneya i P. Evangelista opisan je program učenja Fondacije NITL u kojem je naglašena uloga informatičke komunikacijske tehnologije u upravljanju karikama dobavljačkog lanca, integralnom pristupu i suradnji.

Bitne značajke poslovne politike špediterskog logističkog operatora (kadrovske, tržišne, proizvodne, financijske i razvojne) analiziraju R. Zelenika i H. Pavlič i ukazuju na potrebu transformacije klasičnoga špediterskoga operatora.

Poslovnu politiku u brodarstvu razmatraju i M. Benacchio, C. Ferrari i E. Musso. Visoki fiksni troškovi upravljanja teretnim linijskim brodovima i snažna konkurencija mogli bi dovesti do monopolizma i tako ugroziti interese korisnika. Cilj je njihova rada istražiti kako zbirka antitrustovskih pravila, na razini EU, treba na pravilan način «pratiti i nadzirati» tržište u skladu s novijim integracijskim trendovima u sektoru pomorske logistike.

Pravna pitanja odgovornosti za štetu uzrokovanu peljarenjem (vrste peljarenja, prava i obveze peljarskog trgovačkog društva i peljara) sadrži rad A. Luttembergera, u kojem autor predlaže promjenu iznosa ograničenja odgovornosti za peljara, smatrajući ga neprimjereno visokim.

Autori R. Zelenika i H. Pavlić traže znanstveni odgovor na pitanje: Što su i kakvu važnost u gospodarskim sustavima imaju logističke mreže. S posebnom pažnjom analiziraju temeljne značajke multimodalnih logističkih mreža.

Uvođenje prekomorskih itinerera, prijevoza kamiona u trajektnom servisu između hrvatske i talijanske obale te usklađivanje propusne moći različitih grana prometa, predmet su analitičkog prikaza u radu H. Baričevića i T. Poletan. Na ovu analizu nadovezuju se kalkulacija prijevozne usluge te sigurnost i pouzdanost servisa riječkog prometnog čvprišta.

Potrebe i mogućnosti organizacije logističko-distribucijskog centar u riječkoj regiji (industrijska zona Kukuljanovo) razmatraju B. Kesić, A. Jugović i N. Perko. Predlažu model koji bi bio u funkciji privlačenja robnih tokova u cjelovitom dobavnom lancu: Primorsko-goranska županija, riječka luka i industrijski potencijali regije te logistički sustav Europe.

Sjevernojadranske nautičke luke raspolažu s gotovo polovicom nautičkih kapaciteta i ostvaruju jednu trećinu ukupnog prihoda nautičkog turizma Hrvatske. Vlasničke strukture i model poslovanja marina razmatraju u svojem radu Č. Dundović i M. Kovačić, uspoređujući ih s lukama u zemljama Mediterana.

Ispust vodenog balasta teretnih brodova u hrvatskim lukama istražili su i dokumentirano o tome izvijestili M. Pećarević i J. Lovrić. Autori su naznačili mogući scenarij povećanja unosa stranih organizama i s tim u vezi pogoršanja ekološke ravnoteže hrvatskog dijela Jadrana.

O Konvenciji međunarodne organizacije rada 179 (1996) o posredovanju pri zapošljavanju i raspoređivanju (kretanju) pomoraca piše M. Učur upozoravajući na odsustvo pouzdanije evidencije broja hrvatskih pomoraca i načina njihova zapošljavanja.

Automatizaciju brodskih sustava brodari koriste za smanjenje brojnosti brodskih posada, što je uzrokom veće opterećenosti pomoraca. Rutinsko opsluživanje automatike i manjak nužnog odmora uzrok su od 75 do 95 posto pomorskih nezgoda, pripisanih « ljudskom faktoru». O tom problemu referirali su T. Bielić i D. Zec na 8. *međunarodnom simpoziju o zdravlju pomoraca (8th ISMH)* u Rijeci, svibnja 2005. godine.

Danas je Pomorski zbornik multidisciplinarna publikacija koja objavljuje radove domaćih i inozemnih autora koji su pokazali živo zanimanje za suradnju u hrvatskoj pomorskoj ediciji. Osim potvrde vrijednosti hrvatskog nakladništva, iz ovakvog svjetskog obzora otvaraju se mogućnosti komparativnog sagledavanja fenomena, trendova i metoda istraživanja.

Uredništvo